

T 157068

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและสัดส่วนเรือนจากบทกลอนมงคลสูตร ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเรือนภูมิเจ้าอาวาสวัดท้ายยอ และเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ การศึกษาประกอบไปด้วย การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ การศึกษาเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการและการก่อรูปทางสถาปัตยกรรมของเรือน อันมีผลมาจากข้อจำกัดทางสภาพภูมิศาสตร์ สภาพภูมิอากาศ สังคม ประเพณี และวิถีชีวิต โดยผ่านการสร้างสรรค์ทางภูมิปัญญาเชิงช่าง และส่งผลต่อรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นชาวชุมชนเกาะยอ การศึกษาเชิงสถาปัตยกรรม ได้แก่ การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ใช้สอยของเรือนและสัดส่วนเจ้าของเรือน โดยมีวิธีการศึกษาภาคเอกสารและภาคสนามโดยการสำรวจ รั้ววัด ถ่ายภาพ และสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. การวางผังเรือนเกาะยอได้รับแนวความคิดการวางผังจากบรรพบุรุษชาวจีน โดยมีการนำลักษณะผังคล้ายผังศาลเจ้าจีน คือ ผังที่มีลักษณะสุดขานเป็นตำแหน่งวางแท่นบูชาบรรพบุรุษ ขนาบด้วยห้องด้านซ้ายและด้านขวา และเรือนเกาะยอยังคงมีการใช้ความต่างระดับของพื้นเรือน เป็นตัวแบ่งพื้นที่ใช้สอยและช่วยระบายอากาศ

2. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสัดส่วนเรือนจากบทกลอนมงคลสูตร ที่แบ่งเรือนโดยการเปิดหน้าพรหม มีสัดส่วนเท่ากับ 1:1:1 ตรงกับภูมิเจ้าอาวาสวัดท้ายยอและเรือนพื้นถิ่นเกาะยอเพียงบางหลัง คือ เรือนที่มีหลังคาสองจั่วขนานจั่วเล็กและเป็นรูปแบบที่นิยมกันในหมู่เครือญาติเท่านั้น เรือนพื้นถิ่นเกาะยอทั่วไปมีสัดส่วนประมาณ 1:2:1 ซึ่งไม่ตรงกับสัดส่วนเรือนมงคลสูตร จึงสรุปได้ว่าไม่มีการนำบทกลอนมงคลสูตรมาใช้ในการกำหนดสัดส่วนองค์ประกอบโครงสร้างเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ในส่วนของการวิเคราะห์รูปแบบเรือนพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาะยอ คือ เรือนที่มีลักษณะหลังคาสองจั่วขนานจั่วเล็ก และเรือนที่มีลักษณะหลังคาสามจั่ว

3. วิเคราะห์ทางด้านสถาปัตยกรรมของเรือนมงคลสูตร พบว่า การก่อรูปทางสถาปัตยกรรมเกิดจากความต้องการประโยชน์ใช้สอยหรือการเกิดที่ว่างทางสถาปัตยกรรม ที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนเจ้าของเรือนผู้ใช้งาน (Human Scale) นั่นเอง ความสัมพันธ์ดังกล่าวส่งผลให้ปริมาตรที่ว่างภายในเรือนไม่ใหญ่เกินไปและไม่เล็กจนรู้สึกอึดอัด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บทกลอนมงคลสูตรก่อให้เกิดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเกาะยอ และสร้างสัดส่วนได้สวยงามพ้องกับประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศที่อยู่แล้วมีความสุขสบาย ซึ่งการอยู่สุขสบายถือเป็นมงคลอย่างหนึ่งในการอยู่อาศัยได้เช่นกัน

TE 157068

The thesis focuses on the architectural form and proportion of vernacular houses that have been described in a poem in Koa Yo, Songkhla province. A comparative study has been made between an abbot residence and a local house. The historical research included the studies of the process of Architectural forming which resulted from the geological environment, the weather, social, culture, the way of life. All of these has been archively processed through construction skill through the life style. Thus, these process directly effected the identity of the architectural characteristic of Koa Yo residences. Study by document and workshop as for survey, photography and interview.

1. The planning of Koa Yo residence has been influenced from the idea of Chinese ancestor by using the planning which is similar to the arrangement of the Chinese shrine. This arrangement located shrine at the end of the main circulation. Other functions were also arrange alongside this main path. The Koa Yo residence utilized the difference of floor level both to define different functions and to maintain through ventilation.

2. The comparison of the proportion between vernacular by poem which seperated each unit by the house fronting to the proportion of 1:1:1 in similar to abbot residence and the local house that the residence with double gables beside the small gable and were only populized in the group of relatives. The proportion of Koa Yo residence is 1:2:1. The result from the analysis of the main character of Koa Yo residence are double gabies beside the small gabel and three gables.

3. The architectural of the vernacular by poem founded that the formation of architecture is directly connected to the function requirements and the human scale of the in inhabitants Thus, the volume of the interior space is not too big nor too small to be uncomfortable from the relationships above. In conclusion the identity of the architectural expresion of Koa Yo residence which resulted in the architectural which possessed the perfectly maiched between function requirements and the architectural proportion. This resulted in a comfortable living zone related to the tropical environment.